

WELKOM bij Friese bijeenkomst GALA en SPUK

26 januari 2023

10:00 uur Opening

10:05 uur Presentatie VNG over het GALA en de SPUK

- Inhoud GALA en SPUK
- Stand van zaken proces
- Tips voor regionale samenwerking
- Vragen

10:40 uur PAUZE

11:00 uur Friese samenwerking en bijdrage GGD

11:20 uur Gesprek

11:45 uur Samenvatting en conclusies

12:00 uur Afsluiting

LUNCH

Regiobijeenkomst gemeenten GGD Fryslân GALA/IZA/SPUK

Brede Specifieke Uitkering
Eén integrale uitkering van Rijk naar gemeenten

RIJK EN GEMEENTEN trekken samen op

Veel in gang gezet de afgelopen jaren, door het rijk, door de gemeenten en door andere partijen in het gezondheidsdomein. Maar er is meer verbinding nodig.

Diverse akkoorden en trajecten in dit jaar: IZA, WOZO, GALA en Sportakkoord.

De VNG heeft positie bepaald in:

- **Propositie *De winst van het sociaal domein***
Inzet op Bestaanszekerheid, Kansengelijkheid, Gezond leven
- **Koersdocument *Met Daadkracht naar Veerkracht*,**
Rol en taak gemeente bij inzet op gezonde samenleving en de randvoorwaarden die hierbij nodig zijn.
- **Position paper *Samenwerken aan de Gezonde Leefomgeving***
Gezondheid bevorderen door een slimme inrichting van de leefomgeving

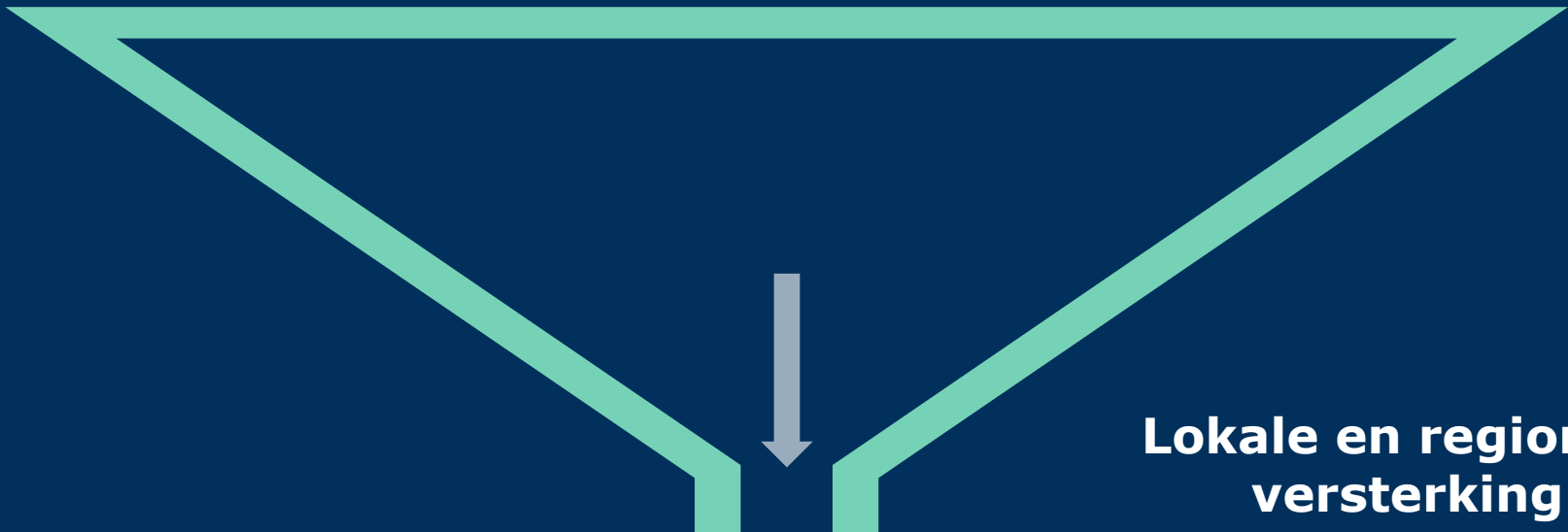
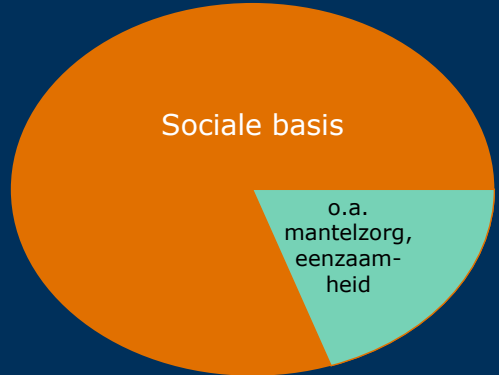
Programma

- Achtergrond akkoorden: GALA, IZA en sportakkoord II
- Uitleg financieel arrangement Brede Specifieke Uitkering
- Belangrijke data
- Met elkaar in gesprek

Coalitieakkoord Preventie, sport en bewegen

“We willen meer aandacht voor preventie en een gezonde levensstijl van jongs af aan. Kinderen die ongezond opgroeien staan veelal op een achterstand. Vermijdbare gezondheidsverschillen pakken we daarom aan. We zetten de doelen van het Preventieakkoord door, met als doel **een gezonde generatie in 2040** met een focus op de jeugd door sport, voeding en bewegen. Dit vraagt een brede aanpak, met stimulering van gezonde keuzes en ontmoedigen van ongezonde keuzes, zonder mensen in hun vrijheid te beperken.”

Lokale en regionale versterking

Waarom een Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) voor gemeenten, zorgverzekeraars en landelijke overheid?

- 1. Minder vrijblijvendheid op behalen van gemeenschappelijke doelen**
- 2. Beweging naar de voorkant**
- 3. Integrale benadering (HIAP en Positieve Gezondheid)**
- 4. Concretiseren afspraken landelijk-regionaal-lokaal (preventie infrastructuur)**
- 5. Structureel en geormerkt budget (lange termijn plannen)**

GEZAMENLIJKE AMBITIES EN DOELEN

1. Terugdringen gezondheidsachterstanden en kansrijke start
2. Een gezonde fysieke en sociale leefomgeving
3. Een gezonde leefstijl (preventie-aanpak): alcohol, middelengebruik, overgewicht, gezonde voeding, bewegen
4. Versterking mentale weerbaarheid en mentale gezondheid
5. Welzijn, mantelzorg, eenzaamheid en sociale basis
6. Vitaal ouder worden
7. Bijdragen aan IZA doelen: uitstel en voorkomen van behoefte aan ondersteuning en zorg, bevordering samen/zelfredzaamheid.

Wat is daarvoor nodig?

- Financiën
- Regionale samenwerking
- Kennisinfrastructuur
- Monitoring
- Ondersteuningsprogramma
- Governance

Sportakkoord en Buurtsportcoaches/ cultuurcoaches

Buurtsportcoaches/ cultuurcoaches

- Al jarenlang een succesvolle regeling;
- Ruim 6000 mensen en 340 gemeenten;
- Impuls gegeven aan het lokale sport- en beweegbeleid;
- Het is een structurele regeling die herzien wordt op basis van nieuwe ontwikkelingen, zoals inzet op bewegen en inzet op versterken sport- en beweegaanbieders.

Sportakkoord

- In 340 gemeenten een Sportakkoord;
- Netwerken en lokale infrastructuur op het gebied van sport en bewegen gebouwd;
- Sportakkoord loopt af, maar in de Kamerbrief van 2 december 2021 heeft de minister aangegeven dat er voortgebouwd wordt op de lokale coalities
- Daarnaast worden opbrengsten van het Sportakkoord versterkt en verder doorgezet.

Sportakkoord II

Ambitie: Sporten en sportief bewegen is in 2040 voor iedereen vanzelfsprekend. Sport en sportief bewegen maakt ons fysiek en mentaal gezond, creëert saamhorigheid, biedt mogelijkheden voor talentontwikkeling, maar is ook gewoon een prettige vrijetijdsbesteding. Iedereen in Nederland heeft de kans zonder belemmering kunnen sporten en bewegen en daar plezier aan te beleven, zowel actief als passief.

Doelen Sportakkoord II

- Het **fundament** van de sport verder op orde;
- Een vergroot **bereik** van sport en bewegen;
- Meer zichtbare **betekenis** van sport.

Werking Sportakkoord II

- 4 ondertekenaars: VNG/VSG, NOC*NSF, VWS, Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS);
  - Voortbouwen op bestaande kernteams en lokale akkoorden;
  - Zes pijlers: Inclusief, Vitaal, Vaardig, Duurzaam/accommodaties, Sociaal en Veilig, Topsport;
  - Afspraken over Brede Regeling Combinatiefuncties én Lokaal uitvoeringsbudget Sportakkoord.
-
- **14 december Sportakkoord II ondertekend**
  - **<https://vng.nl/nieuws/sportakkoord-verlengd-met-4-jaar>**

Waarom een brede Specifieke Uitkering?

- Belangrijke stap naar meer **integraliteit!**
- Versterken van samenwerking lokaal en regionaal, waaronder een stevige **preventie-infrastructuur**
- Meer **slagkracht** en efficiency
- **Geormerkte financiering**
- **Businesscase**

Friese
Preventie
Aanpak

Van losse interventies en financieringsvormen vanuit Sport, Gezondheid en Sociale basis naar één brede specifieke uitkering richting gemeenten, waar activiteiten en ondersteuningsprogramma's worden gebundeld in één regeling.

Uitgangspunten tot op heden

- Inzet op resultaatverplichtingen vanuit het GALA en Sportakkoord II;
- Integraal plan van aanpak per gemeente waardoor de synergie en samenhang tussen de onderdelen wordt bevorderd. Hiervoor krijgen gemeenten in 2023 de tijd.
- De deadline voor het indienen van het plan van aanpak 2024-2026 is 30 september 2023 bij het kernteam.
- Het kernteam bestaande uit in ieder geval VNG en VSG en andere ondersteuningsorganisaties. Zij doen een toets op het plan van aanpak alvorens de gemeente deze bij DUS-I in zal dienen;
- Middelen van de brede SPUK komen ter beschikking voor functionarissen (organisatie/planvorming/samenwerkingsverbanden) én voor uitvoering.
- Beschikbaar voor *alle* gemeenten
- Focus op terugdringen gezondheidsachterstanden (Lage SEP)

Orde van Grootte (groot naar klein)

1. Brede Regeling Combinatiefuncties
2. Valpreventie
3. Versterken sociale basis
4. Terugdringen gezondheidsachterstanden
5. Aanpak overgewicht en obesitas
6. Kansrijke Start
7. Lokaal uitvoeringsbudget Sportakkoord
8. Coördinatiekosten regionale aanpak preventie
9. Mantelzorg
10. Eén tegen Eenzaamheid
11. Welzijn op recept
12. Leefomgeving
13. Mentale Gezondheid
14. Versterking kennis- en adviesfunctie GGD
15. Opgroeien in een kansrijke omgeving (middelengebruik) & Vroegsignalering alcoholproblematiek

Aanvraagproces (onder voorbehoud)

1. Deze uitkering brengt gemeenten in de uitgangspositie om tot uitvoering te komen van het GALA en Sportakkoord II.
2. Een aanvraag wordt ingediend voor de gehele looptijd van de regeling.
3. Voor de aanvraag tot verlening vullen gemeenten een aanvraagformulier in. Hiermee committeren gemeenten zich aan de ambities en doelen zoals gesteld in het GALA en Sportakkoord II.
4. De akkoorden worden toegevoegd als bijlagen van de SPUK;
5. Een aanvraag bevat in ieder geval:
  - a. de naam van de gemeente of gemeenten waarvoor een aanvraag wordt gedaan;
  - b. de naam van de contactpersoon per programma waar de gemeente uitvoering aan gaat geven;
  - c. de naam/namen van de onderdelen waar de gemeente uitvoering aan gaat geven;
  - d. een intentieverklaring omtrent de bestuurlijke afspraken, zoals aangegeven op het aanvraagformulier en toegevoegd als bijlagen bij deze regeling;
6. De regeling kent twee aanvraagtermijnen:
  - De eerste aanvraagtermijn loopt van begin 2023 (n.t.b.) tot 1 maart 2023, waarbij u aanvraagt over 2023 t/m 2026.
  - De tweede aanvraagtermijn loopt van 1 september 2023 tot 31 oktober 2023, waarbij u aanvraagt over 2024 t/m 2026.
  - (Indien minder dan 90% van de gemeente een aanvraag heeft ingediend, zal er een derde aanvraagtermijn worden opengezet tussen 1 september 2024 en 1 oktober 2024, waarbij u aanvraagt van 2025 t/m 2026).
7. De beoordeling van het plan van aanpak die u in moet dienen om de bevoorschotting voor 2024 t/m 2026 te kunnen ontvangen, wordt uitgevoerd door een kerngroep van advies- en ondersteuningsorganisaties, bestaande uit in ieder geval vertegenwoordigers vanuit de VNG en VSG; u overlegt het PVA voor 30 september met de kerngroep.
8. Na akkoord van de kerngroep op het Plan van aanpak, kan DUS-I als uitvoeringsorganisatie overgaan tot verdere bevoorschotting van de middelen. Het PVA inclusief akkoord van de kerngroep dient voor 31 oktober ingediend te worden bij DUS-I.

Plan van aanpak

1. Bij de aanvraag van een uitkering voor 2024 en de jaren daarna wordt een plan van aanpak ingediend waarin, afhankelijk van op welk onderdeel als bedoeld in artikel 2.2, onder a en b, artikel 3.2, onder a tot en met k, en artikel 4.2, onder a en b, de aanvraag betrekking heeft, wordt beschreven:
  - a. met welke partijen en op welke wijze uitvoering is gegeven aan een reeds bestaand lokaal preventieakkoord of lokaal sportakkoord;
  - b. de stand van zaken met betrekking tot de doelgroepen, wijken en uitvoering van de beleidsterreinen gezondheid, sport, bewegen, cultuur en sociale basis;
  - c. op welke wijze samenhang en synergie tussen de verschillende hoofdthema's en onderdelen wordt nagestreefd;
  - d. welke doelen en resultaten worden nagestreefd, waarbij ten minste aandacht wordt besteed aan:
    - 1°. de doelen en resultaten die in het GALA en het Hoofdlijnen Sportakkoord II en bijbehorende addenda zijn opgenomen;
    - 2°. waarom is gekozen voor bepaalde doelgroepen en activiteiten behorende bij de aangevraagde onderdelen;
    - 3°. op welke wijze preventie en positieve gezondheid nagestreefd worden;
    - 4°. op welke wijze gezondheidsverschillen verkleind zullen worden;
    - 5°. op welke wijze de doelgroepen waarop het plan van aanpak is gericht, betrokken zijn bij het opstellen ervan;
    - 6°. op welke wijze de voortgang van de uitvoering van het plan van aanpak bijgehouden wordt.

Plan van aanpak (sheet 2)

- d. met welke partijen op welke wijze wordt samengewerkt en hoe deze samenwerking is vormgegeven, met inachtneming van de afspraken in het GALA en het Hoofdlijnen Sportakkoord II en indien passend de reeds aanwezige netwerkstructuren zoals omschreven in het IZA;
2. De GGD wordt ten minste geraadpleegd over en betrokken bij het opstellen van het plan van aanpak voor zover dit betrekking heeft op het hoofdthema Gezondheid & Sociale Basis, bedoeld in artikel 1.3, tweede lid, onder b.
3. Indien voor een onderdeel geen aanvraag wordt ingediend, wordt in het plan van aanpak de reden voor het niet aanvragen vermeld.
4. Het plan van aanpak dient ondertekend te zijn door ten minste één wethouder.
5. Het plan van aanpak gaat vergezeld van een positief advies van de kerngroep VNG/VSG.

Tijdlijn ter indicatie

Ondersteuningsprogramma

- Ondersteuning bij aanvraag brede SPUK en integraal plan van aanpak
- Kennisdeling
- Best practices
- Kennisateliers en lerende netwerken per regio
- Versterking wijkaanpak (wijkprofielen)
- Verbinden regio (regioadviseurs GGD, en zorgverzekeraars)
- Regie kennispartners/kerngroep
- Ondersteuningsbudget ad € 7.400,00 per gemeente
  - *(kan met meerdere gemeenten samen aangevraagd worden, informatie hierover is terug te vinden op www.vng.nl)*

Vragen?

Esmeralda Bernard
Coördinator
Ondersteuningsprogramma
Gezond en Actief Leven
06 10 22 79 29

GezondLeven@VNG.nl

Laura van Herpen
Kwartiermaker
Domeinoverstijgende Regionale
Samenwerking

Jeanette van Capelleveen
Regio Adviseur
Samenwerkingsplatform

Friese samenwerking en bijdrage GGD

- GALA en SPUK enorme kans voor preventie in Friesland
- Structureel en geormerkt budget om te doen wat nodig is in Friesland
- Samenwerking die er al is, kunnen we intensiveren
- Rol GGD in GALA (kennis, advies, verbinder) past
  - Bij wat we al doen
  - Bij opgave in Agenda Publieke Gezondheid
- Uitdagingen: nieuwe thema's/opdrachten en 'puzzel' met integrale opgave <--> verkokerde 'potjes'

N.a.v. opgaves in GALA en SPUK

- Stand van zaken goed in beeld
- Motivatie van gekozen doelgroepen, programma's en methodes
- Methode van monitoring
- Manier waarop de doelgroep wordt betrokken
- Met wie/hoe samenwerken
- Hoe integraliteit bereiken, synergie tussen de 3 hoofdthema's
- Ketenaanpakken realiseren

Veel werk te doen....

Regionaal

- Regionale afspraken en programma's in beeld brengen
  - Thema's uitwerken, halffabricaten, raamwerk.....
- ! FPA hierbij benutten

Gemeentelijk

- Intern toewerken naar een integraal plan en SPUK-aanvraag
- Lokale partners betrekken
- GGD-Beleidsadviseur als partner voor de beleidsmedewerker (gezondheid)

NB Beide sporen nodig en ze versterken elkaar

Gesprek

- Reacties
- Welke mogelijkheden zien jullie
- Wat moet er provinciaal worden 'geleverd'
- Wat is een (dringende) eerste stap
- .....

Kernteam GALA / SPUK GGD Fryslân

Anneke Meijer – a.meijer@ggdfryslan.nl, programmamanager FPA

Bernadette van den Berg – b.vandenberg@ggdfryslan.nl, strategisch beleidsadviseur

Joost de Bruijn – j.debruijn@ggdfryslan.nl, adviseur publieke gezondheid

Judith Tinselboer - j.tinselboer@ggdfryslan.nl, adviseur gezondheidsbevordering

Karin de Ruijsscher – k.deruijsscher@ggdfryslan.nl, adviseur publieke gezondheid

Markwin Jetzes – m.jetzes@ggdfryslan.nl, epidemioloog

Theo Hartman – t.hartman@ggdfryslan.nl, adjunct-directeur

Tessa de Haan – t.dehaan@ggdfryslan.nl, secretaresse